

VORMSI SÕNUMID

Number 37

Teguderohket uut aastat !

31.12.2009

Teabelehe *Vormsi Sõnumid* eesmärgiks on anda informatsiooni saareelu puudutatavatel teemadel, käsitleda saare probleeme ning arendust.

Käesolevas numbris

Uus vallavõim 2

Vormsi kultuuripäevad 2

*Mõttetalgud:
Teeme ära. Minu Eesti* 3

Juhan Ranne mälestused 4

Uusi trükiseid 4

Külli Kivi sulest 5

Elu võimalikusest väikesaarel 7

Kodutee 10

Möödub aasta on Vormsil lasterohke

Soovime edu ja õnne !

Soovime õnne lastele, röömu vanematele ja vanavanematele !

20. detsembril 2008 sündis **Jenny** ja **Eedik Kisleri** peres poeg **Kristjan**.

16. märtsil 2009 sündis **Lea** ja **Kristo Hänni** peres poeg **Robert**

6. aprillil sündis **Ivari Sarapuu** peres poeg **Joonas**

30 juulil sündis

Age ja **Karlo Hälvini** peres poeg **Oskar** ning

Ege ja **Gert Kanarbiku** peres tütar **Egelin**.

18. septembril sündis **Indrek** ja **Maire Kägu** peres poeg **Kristofer**.

Kevadel lõpetasid Vormsi Põhikooli **Geidy** ja **Anders Piip**. Geidy jätkab oma kooliteed Tallinna Järveotsa Gümnaasiumis ning Anders Tallinna Mereakadeemias.

Gümnaasiumi lõpetasid sel kevadel Vormsi noored **Anders Streng**, **Kaisa – Liis Mandre** ja **Lee Rajando**. Anders jätkab oma õpinguid Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledžis rakendusinformaatika erialal, Kaisa-Liis õpib Mainori Kõrgkoolis personalijuhtimist ning Lee Tartu Ülikoolis kirjandust ja kultuurilugu.

Vormsi Põhikoolis alustasid oma kooliteed **Markus Rand** ja **Karmen Pöder**.

Vormsi Lasteaed—Põhikoolil on sellest õppeaastast uus direktor— **Kaare Pöder**.

1. septembrist töötab Vormsil saarevahina **Jonne Berggren**. Tema telefon on 53404211.

Uus vallavaõim

18. oktoobril valiti kohalike omavalitsuste volikogud neljaks järgnevaks aastaks.

Vormsi vallavolikogu liikmed on:

Valimisliit Ka talvel Vormsil

Urmas Pau

Ivo Sarapuu

Jaak Kaabel

Arvo Allik

Sven Rammul

Ove Koska

Isamaa ja Res Publica Liit

Anu Streng

Kaido Valm

Keskerakond

Toivo Hokkonen

Volikogu esimees on **Ivo Sarapuu** ning aseesimees Jaak Kaabel.

Volikogu juures töötab 3 komisjoni.

Õigus- ja majanduskomisjon:

Jaak Kaabel (esimees), Ove Koska, Veiko Valdmets, Bo Göte Stenholm, Tanel Viks.

Haridus- ja sotsiaalkomisjon:

Urmas Pau (esimees), Anu Streng, Ene Rand, Lia Ostapenko, Kaare Pöder.

Revisjonikomisjon:

Toivo Hokkonen (esimees), Ove Koska, Kaido Valm.

Plaanis on moodustada ehitus- ja planeeringukomisjon ning kultuurikomisjon.

Vallavanema konkursil sai 38 kandidaadi seast volikogu valikul **vallavanemaks Uku Sulev Kuut. Vallavalitsus** kinnitati koosseisus Ahti Allik, Riina Kaabel, Andres Koch, Ilmar Koppelmaa, Gert Kanarbik, Koit Kõiveer, Tanel Viks. Üheksandaks liikmeks hakkab olema üks valla ametnikest.

Vormsi kultuuripäevad

6.-8. märtsil toimusid

Vormsi Kultuuripäevad II.

Aastal 2008 algatust leidnud üritus, Vormsi Kultuuripäevad, toimusid sel korral praktiliste töötubade vormis Vormsi Käsitöö Seltsi algatusel. Kõigil huvilistel oli võimalik õppida helmekeede valmistamist ja maapõletustehnikat. Kursuse avasid ja lõpetasid Vormsi talharpa mängijad Age Kõiveeri eestvedamisel. Maapõletuse ning helmekee tehnikaid juhendas Vormsi Käsitöö Seltsi uus liige Marit Vaidla. Kultuuripäevade korraldamist toetas Vormsi Vald.

Vormsi Kultuuripäevad said alguse soovist mälestada Maria Murmanit, kes hoidis ning jagas mälestust vormsirootslaste elust ja ajast. Ürituse toimumisaeg – märtsikuu - tähistab Maria sünnipäeva (09.03.1911) ning annab enne kiirete kevadiste toimetamiste algust võimaluse osaleda just praegustel Vormsi elanikel.

Seekordsel üritusel keskendusime oma tegevustega Vormsi

asustamise aega umbes 13.-14. sajandil, mil Põhjamaades ja läänemeresoome rahvaste hulgas olid levinud maapõletuse ja helmekee tehnika.

Helmekeega tegelema ajendas 1989. aastal Vormsi Püha Olavi kiriku restaureerimise aegu välisseinte äärtest leitud helmekogum. Miks, millisel viisil ja millal jõudsid peamiselt Idamaadest pärinevad helmed Vormsile? Kes ja millal neid kandsid? Olid ju ehted kunagiste rõivaste lahutamatu osa ning ühiskonna klassikuuluvuse näitaja.

Helmekeede valmistamine on tänases situatsioonis uudne nii Vormsi kui Eesti kontekstis. Koos arusaamaga rahvarõivast kui tervikkomplektist on hakatud tähelepanu pöörama ka rõivaste juurde kuulunud ehetele. Vormsi kiriku juurest leitud helmed ja muud ilustised annavad piisavalt informatsiooni, et leiu põhjal valmistada endale muistse analoogi järgi näiteks rahvarõiva juurde oma helmekeed.

Maapõletustehnika on savist nõude-esemete valmistamisviis. Kursusel prooviti kamm- ja nõorkeraamika ajastule iseloomulikke ning maapõletustehnikale omaseid kaunistusviise. Lihtne, kõigile jõu- ja võimalustekohane maapõletustehnika ei vaja savi põletamiseks spetsiaalset ahju. Savist vormitud ja kaunistatud ese saab oma kestvuskindluse maa sisse kaevatud augus küpsemise tulemusel. Läänemaa Muuseumi arhiividest on teateid Vormsi savitellistest ning nii mõnigi koht saarel viitab endisaegsele põletusahjule.

Kristina Rajando

Mõttetalgud lasteaias

Vormsi väike lasteaed üritab ikka ajaga sammu pidada ja päevakajalisi teemasid oma tegemisteski kajastada. Nii peeti 27. aprillil lasteaias oma mõttetalgud teemal *Minu kodukoht* – *Vormsi*. Eelnevalt tuli välja selgitada, mida mõttetalgute all mõelda. **Hedvig, Markus ja Karmen** mõtlesid välja, et mõttetalgutel mõeldakse koos ehk nagu ütleb eesti vanasõna – mitu pead on ikka mitu pead!

Oma mõttetalgutel andsid lapsed Vormsi kohta lühikese kirjelduse ning töid välja meie kodukoha head küljed, samuti saare kitsaskohad või mis võiks olla teisiti.

Laste lühiiseloostus Vormsist kõlas järgmiselt: „*Vormsi on*

suhteliselt väike, kuulub Eesti sekka. Vormsi on erinevalt teistest puhtam ja siin on ilus meri“.

Positiivseks hinnati saare loodust ja puhtust, et meri ja rannad on siin puhtamad kui linnas, samuti seda, et ei ole väga palju autosid.

Nagu inimloomusele omane, märgatakse rohkem seda, mis ei meeldi või mis võiks olla paremini. Teisalt, ilma probleeme märkamata ja nendega tegelemata ei toimu ka arengut...

Probleemid ja soovid said sõnastatud järgnevalt:

- halvad teed (ei saa rulluisurada, tõukerattaga sõita);
- mõned inimesed viskavad igasuguseid asju loodusesse;
- vähe maju – mõned inimesed

elavad täitsa vanas majas;
- et oleks rohkem kotkaid ja öökulle – siis jääb usse (madusid) vähemaks;
- politseid oleks vaja – vahest juhtub avariisid;
- et oleks rohkem lapsi, vähemalt kümme last rohkem – saaks rohkem sõpru ja mängida.
Arutleti ka selle üle, mida saavad lapsed ise teha, et probleemide lahendamisel kaasa lüüa. See on väga lihtne – ei viska ise sodi maha, saab koristada mahavisatud prahti oma teelt, olla tähelepanelik, eriti rattaga sõitmisel.
Häid mõtteid ja ilusaid tegusid kõigile!

*Kokkuvõtte tegi Jana Kokk
lasteaija õpetaja*

Teeme ära! Minu Eesti! Mõttetalgud Vormsil

Laupäeval seltsimajja mõtteid veeretama kogunes väikene seltskond. Mõistagi – mõtteid heietatud mitmeid aegu, pahatihti jäävad mõtted mõteteks, millest sageli koorub järellainetusena hoomamatu pessimistlik tänituse sari.

Seekord oli lugu kardinaalselt teisiti: mõtete/ideede ülesseadmine eeldas, nagu tavaks konstruktiivses meeskondlikus arutelus, *kuidas me saame ?* - vormis esitamist. Esmalt formeerunud sõbralikud meeskonnad olid pidevas liikumises ning vaheldusid, kohalolijad genereerisid ideid kodupaiga populariseerimiseks, paremaks muutmiseks ning mõttekoda täitus ja täitus...

Laupäevasel mõttetalguliste osas olid esindatud võrdselt kohalikud elanikud ning suvekodude omanikud.

Põhiteemadeks kujunes ühistegevus ja koostöö, maaelu rikastamine, mobiilsus ja transport.

Reaalsed ettepanekud/ideed:

Vormsi tegemised/ettevõtmised/üritused vajavad laiemat informatsiooni.

Vaja Vormsile iseloomulike meenete aktiivset valmistamist ja müüki.

Vormsi *brändi* e. sümbolika pakkumine (juba olemas omanäoline kultuuriprogramm: folkloorirühm, talharpa mängijad).

Maad/aiad korda! Aktiivsemalt pakkuda haljastuse niitmise teenust (suvilaomanike väike mure).

Elanike arvu võimalikuks suurendamiseks oli mõtte/ettepanek pakkuda omavalitsusel toetust ja kompensatsiooni maade (elamukruntide) müümisel/eraldamisel peredele, kes soovivad elama asuda Vormsile; ühtlasi kokku leppida tingimustes.

Vaja suvist aktiivset vabaõhukaubandust.

Turismitalude/turismiteenuste laipõhjalisem tutvustus.

Vaja jalgrattalaenutus sadamasse.

Mõttevahetus toimus kultuuri teemadel: suur-festivalid, konkursid, võistlused Vormsile! On selle poolt enamus? Kas selline

ettevõtmine täidab saare elanike arvu, mis on meie põhiline ootus jätkusuutlikuseks? Aeg on näidanud, et ükski suvi ei möödu paari-kolme suurüritustega, kuid eelkõige tahab Vormsi elanik säilitada saare puhtust ja turvalisust ning omadega ja üheskoos sotsiaalset - kultuurilist elu edendada, mis on tõesti ainult meie, ainult meie tehtud, ainult meie nägu.

Mõnedki unistused juba platseeruvad täitumiste poolel teel: noortel õnnestub õige pea purjetamisega tegelema hakata Gerdi juhendamisel ning paadi ehitusele on roheline tee avatud Algori poolt.

Põnev ettepanek - hakata tootma kadakalõhnalist seepi, ainult Vormsil. Mõte!!!

Edukaid mõtlemisi, edukaid teostumisi meie kodusaarel! Kurvastamiseks pole põhjust! Ühiselt alustamegi mõttelt- *kuidas me saame?*

Malle Hokkonen

Talv metsas

Talv metsas on saagikoristuse aeg ja omab võrreldes teiste aastaegadelega palju eeliseid. Puidu kvaliteet on parem, sest varakevadest hilissügiseni sisaldavad puud toitemahlu, mis loovad hea kasvupinna mädanikku tekitavatele seentele ja parima materjali saame jaanuaris ning veebruaris tehtud raietöödel.

Metsafaunat kahjustame vähem, säilivad enamused linnupesad, kuigi kuuse käbilinnul on sügav paksuseinaline pesa kirjude munadega valmis juba veebruari lõpus, ronk ja merikotkas jäävad sellega hilisemaks umbes kuu aega, kuid nende lindude esinemissagedus on väike ja pesade sattumine raiealale vähetõenäoline. Kitsetalled, jänesepojad ja teised äsja ilmale tulnud looma ja linnuhakatised ei suuda end päästa põgenemisega, vaid instinktiivselt varjuvad, jäävad langevate puude või traktorirataste alla ja hukuvad.

Talvine külmunud maa ja lumikate kaitsevad puude juuri, taimkatete ning mulda purustamise eest, samuti on kasvamajäävate külmunud puude koorevigastused tunduvalt väiksemad kui teistel aastaagadel.

Talvised raied kindlustavad maal põllu - ja aiatöödest vabu inimesi tööhõivega. Raietel mahajäetavad haava- ja männioksad on sel raskel ajal ulukitele lisasöödaks. Haava peenoksad süüakse metskitsede ja põtrade poolt ära kuni 1 cm jämeduseni, sulailmadega söövad põdrad ka meelevdi nende puude koort. Rälby raba äärsel raielangil oli sūdatalvel kord nii, et lõpetasime tavaliselt töö kell 16 õhtul, 5-10 minutit enne seda tulid kolm põtra raielangi lähedusse, et peale meid seal mahajäänud männioksi süüa. On täheldatud, et bioloogiline kell loomadel ja lindudel töötab päris täpselt.

Talvisel ajal võib metsas hooletult suitsetada, puudub metsatulekahjude oht. Tuletegemisega tuleb arvestada kasvamajäävate puude vigastamisega. Kunagi kehtis nõue, et tuld ei teha kasvavale puule lähemale kui 6 meetrit, mis on praktikas raskesti läbiviidav, tegelikult tuleb arvestada leegi tugevust, tuule suunda ja kasvama jääva puu korba paksust.

Talvistel töödel metsas puudub puukensefaliidi ja borreloosi haigestumise oht. Puukide paljunemist võimaldavad loomad ja linnud, eriti metskitsed, siilid ja teised õhemanahalised ulukid. Kõik puugid

ei levita neid ohtlikke haigusi, aastakümnete tagune uurimus näitas, et Läänemaal on haigustekitajatega puuke 7 % nende üldarvust.

Teatud võtete rakendamisega võib talvistel raietel edukalt säilitada vana metsa all olemasolevat järelkasvu, vältides töömahukat ja kulukat metsakultiveerimist. Eeltoodu kohta kehtib lauselaen „õigel ajal, õiges kohas“. Vastand sellele oleks „Kes varub metsas puitu kevadsuvel, see tehku endale saunavihad sūdatalvel, tulemused on ühesugused.

Juhan Ranne

kauaaegne Vormsi metsaülem

Uusi trükiseid

Eesti väikesaared. 2009. Koost. A. Keskpaik, M. Pank, H. Salong. Ülevaade 27 väikesaarest, nende loodusest, asustusloost ja huviväärsustest. Totod T. Tõnurist.

Keskkonna-aabits. 2009. Igale tähele vastab keskkonnateema, mida on püüdnud selgitada sõna ja joonistuse kaudu loodusega kokku kasvanud Vormsi lasteaia lapsed. Peamine osa aabitsast on valminud 2007/09 õppeaastal, mil Rachel, Joosep, Erki, Markus, Karmen ja Hedvig valmistasid endale samasisulise aabitsa. MTÜ Läänerannik. Trükise valmimist on toetanud KIK..

Vormsi looduslaagri raamat. 2009. Trükis annab kokkuvõtte 2009. a. Vormsis läbi viidud Vormsi –Libatse traditsioonilisest keskkonnateemalisest rattalaagrist. Käsitlemist leiab erinev keskkonnatemaatika, inimese ja looduse suhe. Kasutatud on ka saarerahva kirjalikke ja suulisi mälestusi. Trükise valmimist on toetanud KIK.

Vormsi metsaraamat. 2009. Trükis annab ülevaate Vormsi metsade loodusväärtustest ning annab teavet metsaomanikule. Eriliseks väärtuseks on Vormsi kauaaegse metsaülema Juhan

Ranne kogemused Vormsi metsade majandamisel. Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regioon. Trükise valmimist on toetanud KIK.

Geotourism highlights of the Saaremaa and Hiiumaa islands. 2009. Trükis annab ülevaate Saaremaa ja Hiiumaa geoloogiast ning geoloogilistest huviväärsustest. NGO Geoguide Baltoscandia.

Aed, I

Olen kaotanud. Isegi taipamata, kuidas. Kaotanud sideme. Olemise. Endastmõistetavuse. Koha. Tunde.

Seisan lõdisedes hilissügise iilingute käes. Tuul keerutab krobelsel hoovipõrandal mulluseid krõbepruune lehti. Sahistab suuri helekollaseid rohupuhmaid ahtal murulapikesel. Kui suureks on vahepeal jõudnud kasvada elupuu! Kuidas jasmiiin oma haralisi oksid aina laiemale sirutab, nii et varsti ei mahu enam väravastki läbi! Tundub, et olen liiga kaua ära olnud. Nii et mäletan veel vaid jasmiiini südastuvist uimastavmagusat hõngu levitavaid kollakasvalgeid õisi, millega saab juukseid ehtida, ent mitte enam ta sügisest räsitud palet.

Ja mis on saanud lillepeenardest? Neid pole ju enam õieti ollagi ...

Kunagi õilmitsesid siin märtsikellukesed, tulbid ja nartsissid, floksi- ja levkoipuhmad. Nüüd on alles vaid kuhtunud muld, üksikud kuivanud juurtemügarad ja umbrohuheie. Naaberpeenral on lapsepõlvesõbrad valged pojengid siiski veel täies elujõus. Just

möödunud suvel käisin neid vihmatorvide aegu kõrgemale sidumas. Nad on nagu tohutu värskuse ja lootuse puhang siin seisvas-kaduvast aias. Viimased lipuhoidjad ja vaprad võitlejad. Igal suvel on nad järelejätmatu kindlusega aina õitsenud. See on peaaegu ebaloomulik kui palju tohutuid lopsakaid ja magusalt hõnguvalgeid õisi nad on loonud. Kasvõi läbi umbrohuloori. Kasvõi maadligi surutuna. Nagu viimane meeletlik kisendus – kuidas te ometi ei näe, et see aed tahab veel elada, temas on veel küllalt jõudu ... Äрге ometi meid veel unustage!!

Ümber maja sirutuvad rohtunud teed, kulu sees on näha vana kastmisvooliku juppe, mis näivad eemalt kui otse rohupuhmastele talveunne heitnud nastikud. Sealsamas kõrval on ka roostes ja kummulikukunud veetünnid, kus peitusid lapsepõlve mered, ookeanid ja järved. Seal suplesid koerad ja teinekord kassidki kuumadel suvepäevadel, nii et pärast talvekarvatuuste pinnal ulpis.

Müdistanud üle rauast settekaevukaane, turritab ootamatult otse vundamendi ja betoonraja vahelt välja noor tikripõõsas. Ta on osanud end kenasti ja täiesti omavoliliselt maja lõunapoolse seina äärde, saunaniiskuse vahetusse lähedusse istutada ja kannab nüüd juba mitmel aastal pisikesi, ent magusaid vilju. Ka temal pole veel ükskõik.

Nüüd paistavad ka triiphooned, nende helendavad piirjooned on tihedast puitunud vartega umbrohutihnikust veel vaevu eristuvad.

Tuul lõgistab vineerukse plekkäärtega ja vuhiseb klaasipragudest vähimagi vaevata läbi. Triiphooone undab, kõigutades oma laest allarippuvaid valgeid paelu. Teine plagistab vastukaaluks viimaste kileräbalatega. Hakkab aina rohkem ja rohkem külm.

Küllil Kivi

Üksildaste hommikute võlu

Varahommik veebruaris. Taevas kergelt kohavate männilavade kohal on alles napp tunni eest heitnud endalt pimeduserüü ning on nüüd külmavõetult roosakaslilla ja kõrge. Paksu kardina vahelt immitseb sisse hallikat hommikuhämarust ja rohelistesäbrulise põrandavaiba vahelt uhkab sisse õõsel väljas võimutsenud, seinapalke naksumapanevaid külmakraade. Kuidagi ei raatsiks mõnusat unesoojust veel endast välja raputada. Hommik aga edeneb

kiiresti ja tunases viirukilõhnas ringutades hakkab horisondi idakaares silma juba rasketest lumepilvedest läbiimmitsev imekitsuke päikesetriip. On vist siiski aeg hommikutervituseks. Seista akna all, käes aurav kohvitass, millest immitseb sõõrmeidkõditavat värsket aroomi, kuulata taamalt vaevuaimatavalt tasast iiri flöödimuusikat ning imetleda hääletut tihedat lumesadu akna taga- see on üksildaste hommikute

võlu. Tekib tunne, et vaid sina üksi oled kogu maailmas just sel hetkel ja selles kohas ärkvel. Ja see ärkvelolek on midagi enam kui vaid rutiinne igahommikune siirdumine imelisest uneilmast tavamaailma askeldustesse. Lumesajune maailm akna taga on nii puhastardunud, kargest õhust ning vaikusest umisev ja elujälgedest puutumatu, et hingel hakkab valus. Tekib vastupandamatu soov isegi sellesse sulanduda.

(järg lk 6)

Siis võtadki mantli ülle, kuuma kruusi kätte ning seisatad esiti arglikult ukseavas. Pahvak kargelt külma ja niiskevõitu õhku haarab su silmapilkselt endasse ning tillukesed külmavärinad jooksevad väledalt mööda selgroogu üles-alla. Taamalt männiladvast kostub üksildane linnutsilksatus, ent muidu ümbritseb ilmamaad siiski võrratu, kumisev tardumus. Krõbisev härmalõng talla all kui võtad ette esimesed kohmetanud sammud välistrepil. Kohvgi on õues saanud, uue, täiesti omamoodi maitse- ning lõhnavärvingu. Värskele alles sadanud lumele esiti siiski astuda ei sõanda, sest ei tihka kuidagi seda

süütut täiust rikkuda. Seisatad, teine jalg alles pooleldi õhus ja kuulatad - ikka veel ei ainsamat helivirvet ei küla, ei tee poolt ... Või siiski? Ootamatult kostub midagi vaevumärgatavat. Teritad veelgi kuulmist ... Ja-jah, tõesti, seep see ongi - heli, mis on suisa ennekuulmatu ja võluv- see on lume langemise hää! Summutatud padisev sahin vatjatele hangedele, mis lausa silmanähtavalt tunduvad võimsamaks muutuvat. Nii neid raskeid lumehäitsmed aina tuleb, ikka nagu omaette sosistades, mõtlikult krae- ning varrukaääri ehtides ning viimaks end tasaste ohetega lõpmatusse valgesse

poetades.

See hetk on haruldane, kaunis ja kordumatu, sest talv ei lase just iga päev oma võluvamat palet paista. Ja nüüd, selle raskevõitu halli taevakumeruse all tihedas sajus seistes tundub, et on tõeline privileeg kuulda keset üksildast-hääletut hommikut võluvat langeva lume sahinat veebruariohus.

Külli Kivi

Üllatustest lumerõõmus

Jälle uus talv, nüüd kohe-kohe lõppemas. Kui tohutult erinev on see olnud eelmistest! On teinud väikest külmagi, õnneks mitte väga paukuvat pakast, aga see lumi ... see lumi! Imepärane valge vaip maas, mis annab valgust, meelitab õue ja helgitab silmisse pisutki rõõmuhelki. Imehea, külmkarge lõhn nagu pealekauba sõormeid kõditamas. See kõik paneb tahes-tahmata mõtlema, millisesse pööningunurka need suusadkelgud nüüd aastate eest visatud saidki.

Aga oot, millal see lumi nüüd tuligi? Pisukese hiilinemisega küll, nii et päralt jõudis alles loetud päevad pärast jõulu ja siiski sai hingevärinal oodatud, millal ta uuesti ära sulab. Kas jõuan nädalavahetusel lumises metsas mõne käigu teha või mitte ... Ja ma jõudsin – korra, teise, kolmanda ... Seda vaikset rahulolevat rõõmu ei oskagi õieti sõnadesse panna, sest lume jäämist oli ja on siiani pisut raske uskuda. Ometi on sellelgi talvel olnud omad üllatused.

Kõndisin ühel soojal sombusel kesktalvisel päeval märjas raskes lumepudrus ja pea kohal tumendavatelt raagus okstelt kukkus patsatades alla suuri lumelahmakaid. Olin parasjagu

jõudnud ühe legendiku äärde, kus nägin korraga, kuidas tiheda kuusetihniku alt lendas välja ... sääsk! See oli kuidagi kohatu, veider ja kurblikki vaatepilt. Jäin teda ilmselge uskumatusega silmitsema, aga tõesti – seal ta lendles, aeglaselt, madalalt ja uniselt üksikute lumest küünituvate kulupruunide taimerootsude vahel. Hämmastusega mõtlesin, mis tunne võis sel vaesel jumala loomakesel endal keset sellist ähvardavalt võõrast, tundmatuseni muutunud külma maailma sattudes olla? Küllap arvas õnnetu putukas, et on kuidagi valele planeedile sattunud või on vahepeal koguni maailmalõpp koos uue jääajaga meieni jõudnud.

Mõni nädal hiljem sattusin taas samasse paika, sedakorda paarikraadise külmaga, mis öösel sadanud värske lumekorra astumise all kergelt krudisema pani, ning paraja tuulega, mis välul toredaid tuisukeeriseid tantsitas. Jälgisin võlutult punaka pajunoorendiku vahelt legendikul keerlevaid tuulespiraale, mis ilmse mängumõnuga aina uuesti hoogsalt üle küngaste tormlesid kui järsku meenus mulle jälle see sääsk. Kas ta pääses tookord sest karmist olustikust eluga? Leidis ta turvalise talvitumispaiga kusagil võimsate kuuskede koorepragudes? Või ...?

Sammun veel mõnda ega edasi kuni jään viimaks üht kühmulise tüvega kuusehiiglast silmitsema. Siis lähen ja kallistan teda. Pruunikaskollased vaigupärlid kipuvad küll kinnastesse takerduma, ent krobeline tüvi on soe ja lõhnav. Siit võra alt otse üles vaadates puu tippu peaaegu ei paistagi, ainult oksad kohisevad kõrgustes rahustavalt ja mõtlikult. Tunnen korraga seletamatult heldinud rõõmu sellest, et saan veel praegu rahuldustundes oma koduseid puid kallistada, et lumi minu ümber on ehtne ja liigsetest sammudest rikkumata, et krae vahelt sissehingav külm tuul on kõigest hoolimata sõbralik. Seisan sama tardunult kui puu, mida emban, ja kõrval kallistab neid ka minu väike tütar. Ta võtab järjest ette aina uusi igihaljaid okassõpru alates hiiglasemõõtu tormitrotsijaist lõpetades päris pisikeste kuusetitvedega, kes oma nina alles nüüdsama näivad lume seest välja pistnud olevat. Ka mina tahaksin korra kallistada tervet metsa, kogu tema ilmatut rahu ja vaikset, ent võimast olemisrõõmu, mis annab rahu ja kindlust ka meile, inimestele.

Külli Kivi

Elu võimalikkusest väikesaartel

Vormsi noorte selle aasta tegemistest anname ülevaate nende endi nõusolekul väljevõttega nende internetipäevikust

[http://](http://vormsinoored.blogspot.com/2009/10/ahvenamaa-vormsi-noortevahetus-elu.html)

vormsinoored.blogspot.com/2009/10/ahvenamaa-vormsi-noortevahetus-elu.html

Hullo kaupluses on avatud fotonäitus.

Uhke on alustada sellise suurejoonelise projektiga nagu seda oli **noortevahetus Europe Goes Green**. See toimus siin, Vormsil ja hõlmas noori aktiivseid inimesi 7 Euroopa riigist - Itaaliast, Hispaaniast, Hollandist, Portugalist, Kreekast, Lätist ja Eestist. Noortevahetuse raames toimus palju väga huvitavaid ja mitmekülgseid sündmusi. Näiteks võib tuua kohe erinevad õpitoad - Living Library, multimeedia, kunst/taaskasutus, muusika, foorum teater, globaalharidus, fair-trade, mis kõik haakusid noortevahetuse teemaga, milleks oli roheline mõtteviis. Keskenduti grupitööle ning omavahelise koostöö parandamisele ning erinevatest kultuuriruumidest pärinevate inimeste teineteisemõistmisele. Meil oli koos vägavägaväga lõbus ja huvitav, sest seltskond oli väga kirju. Seda toredam oli see, et noortevahetuse lõpuks hoidsime kõik kokku ja kurvastasime väga, kui tuli kätte aeg vastleitud sõpradega hüvasti jätta. Õigemini, keegi ei jätnudki hüvasti, pigem sooviti peatset jällejägemist. See projekt andis meile kõigile palju - uusi huvitavaid tutvavaid, uusi kasulikke kogemusi, uut mõtlemisainet, enesekindlust ja positiivsust. Ja oli näha, et kõik osalejad nautisid kogu värki täiega, ilmselt kõneleb ka see enda eest, et paar päeva peale noortevahetuse lõppu hakkasid osalejad juba uut plaanima. Niiet Vormsi tiimi poolt suur aitäh korraldajatele Maris Pajulale ja Gea Grigorjevile

Ahvenamaa-Vormsi noortevahetus "Elu võimalikkusest väikesaartel"

toimus 21. august - 31. august Ahvenamaa saarestikus ning hõlmas palju erinevaid tegevusi ja arutelusid. Osalejateks olid noored mõlemalt saarelt ning arutamise all olid saarel elamisega kaasnevad erinevad probleemid, takistused ja rõõmud. Koos viidi läbi programm koolides ning mitmed workshopid saarel elamise teemal, rääkimata paljudest vahvatest asjadest, reisidest, mängudest ja muudest tegevustest.

Esimehe tõeline päev Åland'il.

Esmalt oli vaja muidugi alustada kõige tähtsamast - omavahel tutvavaks saada! See möödus väga edukalt ning pärsi paari lõbusat icebreaker'it olime kõik nagu vanad sõbrad. Siis oli vaja veel paika panna reeglid, jaotada esimesed inimesed köögi-toidutegemise tiimidesse ning meie noortevahetus ja reisimine Åland'il ja tema pisikestel archipelago saarekestel võiski alata! Pärast pikka planeerimist ja tutvumist ja õhtusööki jaotusime gruppidesse ning läksime kauni hilissuvised Mariehamn'iga tutvuma. Linn oli tõesti ilus...ja inimesed kellega jalutasime supertoredad ja head giidid! Tagasi noortekeskusesse jõudes joonistasime kõi koos kaardi ja märkisime kaardile olulisema asjad, mida linnas näha/kuulda/vaadata saab, üks olulisemaid asju on näiteks ühe vana laevukese Pommeri (mis ka ise on väga tore) kõrval asuv linna parim pitsakoht!!! Õhtu lõpetuseks näitasime teineteisele veel üksteist tutvustavaid filmikesi.

Noortevahetuse kolmas päev.

Peale võimlemist ja hommikusööki külastasime Ahvenamaa Parlamenti. Barbro, kes meile parlamenti tutvustas, rääkis meile palju huvitavaid ühiseid seiku Ahvenamaast ja Eestist, rääkimata põhjalikust ülevaatest Ahvenamaa ajaloo kohta, mis ta meile andis. Peale seda saime kokku Danieliga, kes tutvustas meile Merekvartalit ning näitas lahkelt ka paari suve jooksul

ise valmis ehitatud paati. Nägime täiel määral väikeste, väga romantiliste (jaa, romantiliste!) paadikuuride võlu ning saime sisse kiigata merekabelisse. Ilmselt arusaadavatel põhjustel ületasime meile selle tuuri jaoks antud ajalimiidi ning hilinesime. Sellest polnud aga midagi ning peale lõunat arutasime veelkord läbi programmi, mida kavatsesime koolides läbi viia. Kõik said erinevad ülesanded ja ettevõtmise edukaks läbiviimiseks pidi meie meeskonnatöö olema *supersmoothie*.

Siis näitasime meie kolme lühifilmi: Vormsi Youth, Green Team ja Romeo And Juliet Go Green. Peale seda oli juba aeg jätta selja taha imekaunis Mariehamn ja reisida taksode ning autodega sadamasse, et alustada teekonda Föglö saarele. Vaade oli hingemattev, praam meenutas väga meie Reeta ja tuul tervitas meid pehmelt. Paistis, et ümbritsev ilu oli ilmselt ka poistele positiivselt mõjunud, sest seekord nad ei karjunud ega piinanud kitarri, vaid päriselt laulsid ja mängisid imeilusasti. Päriselt. Kirjutasin seda praamil, ning ei suutnud ära oodata, millal ma näen Föglöt. Kui Föglö juba paistma hakkas, siis uskuge või mitte, see oli veel ilusam kui need kohad, mida me olime juba näinud. Hakkasin juba muretsema, et ei suuda nii suure hulga iluga toime tulla. Ringi liikusid kuulujutud, et õhtul toimub jalgpallimatš meie ja kohalike vahel. Kuujutud vastasid seekord tõe, kuigi kohalikud siiski ei ilmunud, aga matš toimus sellest hoolimata ning meil oli ka isekeskis väga lõbus! Seltskond muutus iga päevaga aina toredamaks ja need väikesed kaljused saared keset merd sundisid meid kõigele lisapunkte andma. Mina isiklikult oleksin kümnepalliskaalal andnud umbes... 150 palli. Ilma naljata!

Esmaspäev 24. august.

Päev algas veidi liiga vara ja veidi liiga närviliselt. Kell kaheksa algas juba töö Föglö noortega. Järgisime oma eelnevalt väljatöötatud kava: Alguses rääkis Mia veidi rootsi keeles, et kes me oleme, miks me oleme ja kust me tuleme, siis tegime läbi paar ice-breakerit, tiimitöö tugevdamismängu ja siis oli lava Siimu ja Gerdi päralt, kes tutvustasid powerpointi abiga Eestimaad, siis näitasime filme (Vormsi Youth ja Green Team) ja tegime väikse quizi õpilastele, et testida nende teadmisi Eestist ja Vormsist. Peale väikeste ajude ragistamist rääkisid Sissel ja Sara SKUNK`i tegemistest ning siis tutvustas Tessi projekti rahastajaid. Siis oli taas aeg teha rühmatööd ning mõelda veidi saarel elamise plusside ja miinuste peale. Seekord tegime seda läbi plakatimeetodi: oli vaja mõelda, milline on kellegi jaoks ideaalsaar ning teha sellele reklaamplakat, millele oli ühtlasi vaja mõelda ka kõlav slogan. Kõlama jäid hüüdlauseid nagu näiteks: The Place To Be, Tired Of The City? ja paljud teised leidlikud reklaamid. Kõikide nõ võistluste võitjatele olime kaasa toonud Eestist Kalevi šokolaadi. Töö lõpetasime paari vahva mänguga. Hommikul olime üsna närvilised, kuna Föglö kool oli meil esimene koht, kus me noortega töötasime ja eks me kõik pabistasime pisut, et kuidas see kõik meil välja kukub aga lõunalauas istudes tundsimel küll kõik ikka päris hästi ennast, sest tänu meie endi tugevale rühmatööle suutsime ka Föglö õpilasi tegevustes aktiivselt osalema panna, seega kõik olid rahul.

Peale lõunasööki jagunesime kaheks grupiks: esimene grupp läks ratsutamiskooli ning teine kalakasvandusse, et tutvustada Ahvenamaa saarestiku ettevõtlust. Mõlemad grupid said igatahes palju targemaks selle koha pealt, kuidas peab alustama ettevõtte rajamist väikesaarel, ning ilmselt ka palju julgemaks, sest selgus, et julge pealehakkamine on siiski pool võitu.

Peale kalakasvandust ja ratsutamist sõitsime kooli tagasi, tegime valmis õhtusöögi ja peale seda reisisime Kõkari saarele. Praamil toimus päeva hindamine, arutlesime, mida paremini teha ja jagasime kiidusõnu. Kõkarile jõudes pakkisime asjad lahti ning arutasime veelkord läbi järgmise päeva kava ning töö õpilastega. Jõime õhtuteed ja ajasime juttu.

Kahjuks me Kõkariga väga tutvuda ei jõudnud, ent seda võime me öelda küll, et koolimaja oli uhke ja ilus ja asus mingi väikse jõekese kaldal, mis muutis selle koha eriti maaliliseks.

Enne magamaminekut istusime veel kooli mänguväljakul praktiliselt terve Vormsi grupiga ja tegime tulevikuplaane. Need tulid meil uhked.

Noortevahetuse viiendast päevast.

Äratus oli kell seitse (jee) ja kell kaheksa alustasime tööd Kõkari kooli õpilastega. Jälle tegime kõike nii, nagu eelnevalt kirjeldasime: mängud, et muuta õhkkond sõbralikumaks ja vabamaks ning et endendada meeskonnatööd, erinevad tutvustused, quiz ja rühmatöö saarenooreks olemise teemal, seekord kasutasime siis stsenaariumimoodust, mis tähendab siis, et iga grupp pidi joonistama pildile kaks saart, mis mõlemad kujutaksid nende kodusaart aastal 2050, nipp on aga selles, et üks pilt peab kujutama saart, mis areneb halva stsenaariumi järgi ning teine saart, mis areneb hea stsenaariumi järgi.

Segagrupid, mis koosnesid Ahvenamaa noortest ja Vormsi noortest leidsid, et **head stsenaariumi iseloomustaksid järgnevad punktid/saavutused:**

1. Saartel oleks palju loodussõbralikke helikopterid ning praame (ning ka lennuväli)
2. Elanikkond oleks suurem
3. Palju kohvikuid, baare, kinosid, spordikeskusi, ehk siis palju vaba aja veetmise kohti ja võimalusi, mis vastaksid erinevatele maitsetele
4. Loodus oleks endiselt imekaunis
5. Poleks sõdu
6. Saar suudaks pakkuda rohkem töökohti

7. Koolide tase oleks konkurentsivõimelisem
8. Puuduks kuritegevus
9. Saartel oleks ka kõrgkoolides õppimise võimalus
10. Levinum oleks roheline mõtlemine ning taaskasutus
11. Turism oleks paremal järjel
12. Saarel oleks puhtad rannad
13. Saarlased oleksid aktiivsed inimesed
14. Saarel oleks palju asju, mida teha, palju erinevaid tegevusi
15. Saarel oleks palju päiksepaistet.

Halb stsenaarium aga seevastu kõlas nii:

1. Saartel ei elaks üldse inimesi, või hoopis elaks liiga palju inimesi
2. Kõik on põlenud
3. Saar oleks hüljatud
4. Saarel oleks tuumajaam(ad)
5. Saarel puuduks ühendus maismaaga
6. Saart poleks isegi kaardil
7. Saarel oleksid pilvelõhkujad
8. Reostatud õhk
9. Loodus oleks hävinud (teine Manhattan)
10. Saastatus
11. Poleks loomi ega puid
12. Maismaa ja saared on ühendatud
13. Lokkaks tööstus
14. Meri oleks reostatud, kala poleks enam
15. Mutantide ülemvõim
16. Hävitatud majad.

Päris huvitavad mõtted, tuleb tunnistada!

Peale seda kui kõik rühmad olid oma ideid lähemalt tutvustanud, võtsime gruppide töödest ilmnenuid erinevused ja sarnasused kokku ning tegime väikse analüüsi. Leidsime, et kui me kõik koos parema tuleviku nimel töötame, siis suudame selle ka saavutada! Lõpetasime nagu ikka, šokolaadi ja mängudega.

Peale lõunasööki ühines meiega Peter, et läbi viia meiega rühmatöö saarel elamise kohta. Peteril oli aga asjale väga huvitav lähenemine - ta kasutas teema eri tahkude välja toomiseks **mütsimeetodit.**

Tal oli kuus eri värvi mütsi ning iga värv tähistas eri suhtumist/emotsiooni saarel elamisse. Iga rühm pidi vastavalt siis oma värvile ja emotsioonile tegema nimekirja sõnadest, mis nende seisukohta kõige paremini väljendasid. Vahetasime paar korda värve ning pärast analüüsisime saadud tulemusi.

Siis sõitsime tagasi Föglösse (Överösse), et sealt edasi Kumlingesse sõita. Praamisõidu aega kasutasime päeva kokkuvõtmiseks ja järgmise päeva plaanide tegemiseks.

Noortevahetuse kuuendast päevast.

Kella kaheksast algas töö **Kumlinge** noortega, järgisime sama kava, mida sai juba eespool kirjeldatud, seekord kasutasime ühise grupitöö tegemiseks aga nurkade meetodit. Olime eelnevalt kokku leppinud, et on neli nurka, mis kõik esindavad erinevaid seisukohti saarel elamise kohta. I nurk oli seisukohal, et **"Ma armastan saarel elamist ja ma ei taha siit kunagi lahkuda!"**, II nurk **"Mulle meeldib saarel elada ja ma tahan siia kunagi tagasi elama tulla"**, III nurk väitis, et **"Mulle meeldib saar, aga ma ei tahaks siin päriselt elada, vaid seda aeg-ajalt külastada"** ja IV nurga seisukoht oli, et **"Ma vihkan saarel elamist ja ma ei taha siia enam KUNAGI tagasi tulla"**. Igaühel oli võimalus valida endale kõige meelepärased nurk ning siis tekkinud grupiga oma seisukohta põhjendada. Töötuba algas kohe positiivselt sellega, et seda viimast, ehk siis neljandat nurka ei valinud keegi. Millega siis oma valikuid põhjendati? Toome siinkohal välja saarel elamise positiivsed ja negatiivsed küljed.

plussid

1. **Ma armastan väikesaari**
2. Siin on võimalus tegeleda kalapüügi ning jahindusega
3. Armastan merd ja randu
4. Siin on palju loomi
5. Võimalus olla ükski
6. Kuritegevusest vaba ühiskond
7. See on mu lapsepõlvkodu
8. Saartel ei ela liiga palju inimesi

9. Imekaunis loodus
10. Kõik on rohelist täis
11. Praamidega meeldib sõita
12. Liigirikkus
13. Teistsugune kultuur
14. Parim koht lõõgastumiseks!
15. Vaikus
16. Koht, kus end nõ laadida *miinused*

1. Saarel on ainult üks pood
2. Mandril on paremad võimalused hariduse omandamiseks
3. Maismaal on rohkem inimesi ja rohkem poode
4. Saarel elades on raskem oma maailmavaadet avardada
5. Töö nappus
6. Mandril on rohkem maad ning meelelahutusvõimalusi
7. Saarel on liiga vähe tegevusi, siin on tihti igav
8. Soov töötada suuremas ettevõttes
9. Psühholoogilised probleemid (ilmselt mõeldi neid, mis tekivad igavusest ja pidevalt samade asjade tegemisest ning samade nägude nägemisest)
10. Soov elada suurlinna.

Ent vähemalt ühe asja suhtes olime kõik samal arvamusel: olgu, mis on, aga **meie saared on meile kallid ja me ei loobuks nendel elamisest mingi hinna eest!**

Siis oli võimalus valida erinevate tegevuste vahel: poinidega ja eeslitiga sõitmine, vibulaskmine, purjetamine, kalalkäimine ja toiduvalmistamine. Jagunesime gruppidesse ning lõbu oli laialt, mis sest, et vihma kallas ning ilm oli suhteliselt külm. Ilma puudujäägi tegi tasa seltskonna meeldivus. Muide, ilmselt ei pea seda mainima, et iga päev oli meil üksteisega lõbusam olla. Muidugi tekkis aeg-ajalt mingeid väiksemaid konflikte ja probleeme, ent siiski, päevade möödudes tundsimine end teineteise seltskonnas täiesti vabalt ning inglise keelega ei olnud mingeid probleeme. Probleem oli pigem see, et kui meie, Vormsi tüübid, omavahel rääkida tahtsime, tuli sealt ka alatihti eesti keele asemel inglise keel.

Seitsmes päev.

Kell kaheksa algas töö Brändö noortega. Seekord oli meid jälgimas ka ametnik CIMOst, kes oli saadetud meid natuke kontrollima, et kas me teeme ikka seda, mida me projektis lubasime. See vahva tädi oli meist väga vaimustuses ja julgustas meid ka edasipidi aktiivsed olema. Brändö noortega kasutasime grupitöö läbi viimiseks Tüübikirjeldust. Kirjeldasime tüüpilist saareelanikku ning temaga seonduvaid eelarvamusi ning eksiuskumusi. Grupitöö tulemusena selgus, et **üks tavaline saarlane:**

1. Kannab kummikuid
2. Omab võrke
3. Kannab mugavaid riideid, mis pahatihti on aga viimastest trendidest ikka paarkümmend aastat ajast maas
4. Omab mitut paati ning jalgratast
5. Ei lukusta kunagi uksti
6. On aeglasemate liigutuste ning rahulikuma elutempoga
7. Ei salli muudatusi
8. Armastab siseringi nalju ning tal on oma erilised kohad marjade ning seente korjamiseks ja kalapüügiks
9. On loodussõbralikum kui tavaline inimene
10. On sõbralik, kuid reserveeritud ega armasta endast rääkida
11. On mõnikord üksildane, üldjuhul habemega vanem meesterahvas
12. Armastab merd kogu oma südamega
13. Kannab alati triibulist särki
14. On loovam kui tavainimene, sest saarel hakkama saamiseks peab alatihti midagi uut moodi tegema ning uusi mooduseid leiutama
15. On väga iseseisev
16. Räägib palju, armastab kuulujutte ning näägutab mõnikord.

Sellised olid siis meie gruppide arvamused saareelanike kohta käivatest eelarvamustest. Mõned läksid küll päris täppi.

Siis sõime lõunat ning saime veidi vaba aega, et Brändöl ringi jalutada. Väga vahva pisike saareke oli!

Järg järgmises lehes

Kodutee

Kust sa tuled, küsib mu kodutee. Ja ma ei oska vastata. Tõepoolest, kust ma tulen? Merelt või maalt, lõunast või põhjast, heast või halvast? Küllap olen segu sellest kõigest, kuid üks on siiski kindel – see tee, see tulemine on olnud pikk ja kääneline. Küllap on ka edasi.

Hakkan ettevaatlikult mäest alla kodu poole tulema. Kodu poole, kus ma juba aastaid elanud pole. Maja poole, mis veel vaid kuidagimoodi hingitseb ning aia poole, millest alles vaid riismed. See koht karjub appi, aga ma ei oska aidata ... Või siiski?

Ma lähen, ennast kogudes, pilte silme ette manades, olles täis suurt tahtmist midagi ära teha. Midagi veel päästa või uuele elule aidata. Või ka päris otsast alata.

Nii ma lähen. Oma maja, oma aia, oma kodu poole.

Esmalt möödun pikast eramute rivist, tervest tänavatäiest rohelusse uppuvatest tara- ja helistatud hubastest ühepereelamutest. Koerad, autod, sillutised, kurakätt horisonti raamistamas kumer raagus lepitik, paremalt aimumas linnamüra.

Siis ristmik kaevuga või pigem siiski kunagise kaevuga. Aastaid tagasi, kui meie majas veel veevarustust polnud, sai siit koliseva plekist aiakäru ja kahe suure metallanumaga vett toodud. Kindlatel nädalapäevadel ja ikka kogu pere koos.

Ristmikunurgal mahajäetud majavare õovastavate tühjade aknaraamide ja metsistunud ploomiaiaga. Olin lapsena suur ringikolaja kõikvõimalikes võserikes, pooleliolevates ehitistes, mahajäetud majades ja mujal põnevates, ent veidi keelatud paikades, kuid sinna maja polnud ma miskipärast kunagi sõandanud oma jalga tõsta.

Tundub, et ses paigas on õhus seletamatult halb energia, sest minu lapsepõlveaegugi oli too maja juba tühi ja seda ei juhtu tänapäevases kinnisvarastunud ühiskonnas just tihti, et sellises magusas äärelinnakvartalis jäetakse säherdune koht lihtsalt kahe silma vahele. Lisaks põles umbes aasta tagasi seletamatul kombel maha ka kõrvalolev kivist kahekordne elumaja.

Peale ristmikku muutub asfalt auklik-konarlikuks.

Kunagi oli mul siin iga viimane kui lohk, muhk ja tänavakaevuluuk täpselt teada, nii et võisin rattaga peaaegu kinnisilmi ringi uhada, nüüd aga enam kindlasti mitte.

Astun edasi rahulikult ja mõtlikult. Nüüd tuleb vasakut kätt kraavipervel kasvav pahklik pihlakas, mida vist igal aastal järjepidevalt ühtlaseks nuditakse, ent kes sellegipoolest oma kirevate marjakobaratega talvel lindudele suupärast toidulisa ei väsi pakkumast. Siis veel üks pisike ristmik, mille üks pool suubub juba mõnekümne meetri järel umbtänavaks, teine aga viib lõpuks välja suurele maanteele.

Ja saabubki viimane käänak, ovaalselt kolmnurkjas murulapike, kus kunagi olid koos kogu tänava postkastid. Kaks rida potisiniseid ja roostetavaid metallkarpe, igale valge number peale võõbatud. Kes hiljem tänavale juurde kolis, pidi ise oma postkastile paraja paiga leidma. Meie oma ilutses uhkelt tulba otsas, uuem, suurem ja rohelisem kui ülejäänud, aadresski oma käega peale maalitud.

Tollal oli postkastide ümbrus tihedasse ja äralagastatud pajuvõssa mattunud. Samuti kasvas seal põldmarjaväate, mis lopsakaid marju kandsid ja mida ma vanemate keelust hoolimata sealtsamast tolmuselt ja poriselt tänavanurgalt otse suhu toppisin, kuni neist viimaks korraliku toidumürgituse sain.

Ongi jäänud veel viimased sammud. Linnakära on eemale jäänud, taamalt paistavad nii igituttavad ja ometi nüüd juba pisut võõraks jäänud maastikud. Lühike tolma kruusateejuup, mille üle kaardumas valgest betoonist post, selle otsas alailma rivist väljas oleva latern, mis oma parematel päevadel sinkjat valgust otse mu toavaibale on puistanud, siis järgmine käänak ja seisangi ootamatult värvavas.

Tuttavlik helluseribadega põimitsetud ängistus, mis seni vargselt kuklas kiibitses, on korraga täie väevõimuga oma koha sisse seadnud.

Värv seisab poollahti nagu irvitav suu – eks tule ja piilu oma kaotsilastud aardeid, inimlaps! Kui tõesti veel julged, eks kae oma vaevu hingitsevat kohta maalapil, mida kord ometi sõandasid nimetada koduks.

Külli Kivi

Teabelehe väljaandja:

MTÜ Läänerrannik.

Vormsi, Läänemaa

e-mail:

laanerannik@hotmail.ee

